

DERLEME / REVIEW

Hemşirelik Eğitiminde Yenilikçi Bir Öğrenme Yaklaşımı: İşbirlikli Öğrenme

An Innovative Learning Approach In Nursing Education: Cooperative Learning

Ayşe DEMİRAY, Dr. Öğr. Üyesi,¹ Nagihan İLASLAN, Arş. Gör.,¹

¹Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Düzce

Kabul tarihi/Accepted: 07.10.2019

İletişim/Correspondence:

Nagihan İLASLAN, Düzce Üniversitesi Konuralp Yerleşkesi, Merkez/Düzce

E-posta: nagihan-bitik@windowslive.com

Özet

Hemşirelik eğitimi bilgi ve beceri açısından yeterli, mesleki değerlere bağlı ve profesyonel hemşirelik rolünü benimsemiş hemşireler yetiştirmeyi amaç edinmiştir. Bunun yanı sıra hemşirelerden liderlik, etkili iletişim kurma ve kendi meslektaşları ve diğer sağlık profesyonelleri ile multidisipliner boyutta gerçekleştirilebilecek işbirliği yapabilmeye sahip olmaları beklenmektedir. Ancak günümüz hemşirelik eğitiminin gerek artan öğrenci sayıları, gerekse öğrenci sayısı karşısında yetersiz kalan öğretim elemanı sayıları nedeni ile bu amacını geleneksel öğretim yöntemleri ile gerçekleştiremediği görülmektedir. Geleneksel öğretim yöntemlerine karşı işbirlikli öğrenme yöntemi ise hemşirelik eğitiminin amaçlarına hizmet edecek yenilikçi bir öğrenme yaklaşımıdır. Bu derlemenin amacı, yenilikçi bir yaklaşım olan ve hemşirelik eğitiminde etkili sonuçlar ortaya koyan işbirlikli öğrenme yöntemi ile ilgili farkındalık oluşturmaktır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik eğitimi, hemşirelik öğrencileri, işbirlikli öğrenme.

Abstract

The main purpose of nursing education is to educate nursing students who are competent in terms of knowledge and skills, who are adhering to professional values and professional nursing role. In addition, they are expected to have leadership, effective communication, and cooperative skills that can be achieved at with their own colleagues and other health professionals within multidisciplinary dimensions. However, current nursing education cannot achieve this objective with traditional teaching methods due to the increasing number of students or inadequate teaching staff. Cooperative learning is an innovative learning approach that will serve the purposes of nursing education. The purpose of this review is to raise awareness about the cooperative learning method, which is an innovative approach and shows effective results in nursing education.

Keywords: Nursing education, nursing students, cooperative learning.

Giriş

Hemşirelik eğitimi; kaliteli ve güvenli bakım verebilecek, klinik becerilerle donanmış ve profesyonel hemşirelik rolünü benimsemiş yetkin hemşirelik öğrencileri yetiştirmeyi amaçlamaktadır (Robinson & Dearmon, 2013). Yetkinlik; bilişsel, psikomotor ve duyuşsal yeterlilikler ile birlikte kompleks bir profesyonel görevi yerine getirebilme becerisini ifade etmektedir (Van Der Vleuten & Schuwirth, 2005). Yetkinliği geliştirmek için ise eğitim sürecinde öğrencilere yeterli ve etkili deneyimler sağlamak önemlidir (Goldsmith, Stewart & Ferguson, 2006). Günümüz dinamik sağlık bakım çevresinde hemşirelerden hemşirelik becerilerini zaman ve maliyet açısından etkin bir biçimde gerçekleştirmeleri beklenmektedir. Ayrıca karşılaştıkları problemleri etkili şekilde çözme becerisi ile birlikte işbirliği ve liderlik gibi teknik olmayan becerilerde hakim bireyler olmaları istenmektedir (Boztepe & Terzioğlu, 2013; Gillespie, Polit, Hamlin & Chaboyer, 2011; Norman, 2012). Yapılan çalışmalar, bu becerilerin kazandırılması sürecinde işbirlikli öğrenme yönteminin etkili olduğunu ve teorik

bilgi ve psikomotor beceri kazanımı boyutuna sahip hemşirelik eğitiminde her iki boyut içerisinde de etkili şekilde kullanılabileceğini belirtmektedir (Astra, Wahyuni & Nasbey, 2015; Austria, Baraki & Doig, 2013; Berndt vd., 2015; Johnson, Johnson & Smith, 2014; McWilliams, Malecha, Langford & Clutter, 2017).

İşbirlikli öğrenme yöntemi ve temel ilkeleri

İngilizce’de “cooperative learning” terimi olarak ifade edilen kavram, Türkçe’de “işbirlikli öğrenme ya da kubaşık öğrenme” terimi olarak kullanılmaktadır. Türk Dil Kurumu (TDK) Genel Türkçe Sözlüğü’nde ise “kubaşmak” eylemi “imece ile iş yapmak, yardımlaşmak” olarak tanımlanmaktadır (TDK).

İşbirlikli öğrenme yöntemi, rekabetçi öğrenmeyi ortaya çıkartan geleneksel öğrenmeye karşı 1899’ da John Dewey tarafından oluşturulmuş bir yöntemdir (Gömleksiz, 1997; Topping, 2005). Başlıca kurucularını J. Dewey ve

Vygotsky'nin oluşturduğu, öğrencilerin birbirleri ile iletişim ve etkileşimlerinin önemli bir yer tuttuğu işbirlikli öğrenme yöntemi Vygotsky'nin sosyal yapılandırıcılık teorisiyle ilişkilidir. Sosyal yapılandırıcılık teorisi, öğrenmenin sosyal boyutu üzerine yoğunlaşmaktadır ve teoriye göre öğrenme sınıf ortamındaki etkileşime dayanan sosyal bir aktivitedir. Gerçekleşen etkileşim süreci, öğrencilerin konu ile ilgili sahip oldukları kavramları açıklama ve var olan sorunlara çözüm bulmak için fikirlerini diğer öğrencilerin fikirleri üzerine inşa etme olanağı sunmaktadır (Glaserfeld, 1995). Bu doğrultuda, biyolojik ve sosyal gelişim birbiri ile etkileşim içinde gelişmekte ve öğrenme, öğrenci grubunun karşılıklı etkileşimi ile gerçekleşmektedir (Sarfo & Elen, 2011).

Literatürde sosyal yapılandırıcılık teorisi ile ilişkili olan bu öğrenme yöntemini konu alan çalışmalar incelendiğinde ise 1980'li yıllardan sonra artış görüldüğü dikkati çekmektedir (Gömleksiz, 1997). Hem hemşirelik hem de diğer bilimlerde öğrenim gören öğrencilerle yapılan farklı çalışmalar, işbirlikli öğrenmenin öğrencilerin başarı düzeylerini arttırdığını (Yang, Jiang, Nie & Tang, 2018; Astra vd., 2015; Johnson vd., 2014; Meral & Şimşek, 2014), kendi düşüncelerini açıklama ve başkalarının düşüncelerini de dikkatini alma olanağı sağladığı için kritik düşünme ve problem çözme becerilerini (Johnson vd., 2014; Lunenburg, 2011), kavrama ve hatırlama düzeylerini, öğrenme motivasyonlarını ve sosyal becerilerini arttırdığını (Arısoy, 2011) ortaya koymaktadır.

İşbirliği içinde çalışmak aslında insanlığın var olduğundan beri gerçekleştirdiği bir çalışma şeklidir (Efe, Hevedanlı, Ketani, Çakmak & Efe, 2008). Ancak günümüzde bilimsel ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak topluluklar arasındaki sınırların kaybolduğu dünyamızda işbirliği yapabilmek becerisi daha da önemli hale gelmektedir. Dolayısıyla bu durum biyopsikososyal ve kültürel bir varlık olan insanın işbirliği yapabilmek becerisinin gelişmesi gerektiğini açık bir şekilde ortaya koymaktadır (Şimşek, 2005). İşbirliği yapabilmek becerisinin kazanımı ve kalıcı davranış değişikliği için eğitim sistemleri içerisinde, eğitici-öğrenci etkileşiminin yanında öğrenci-öğrenci arasındaki etkileşime de önem veren işbirlikli öğrenme gibi etkili öğretim yöntemlerini dahil etmek gerekmektedir. Ancak öğrencileri sadece belirli sayılarda gruplar halinde bir araya getirerek birlikte çalışmalarını beklemek işbirlikli öğrenme yönteminin uygulandığını ifade etmemektedir. Bir grup çalışmasının işbirlikli öğrenme yöntemini kapsayabilmesi ve deneyimin işbirliği yapabilmek becerisi kazanımında etkili olabilmesi için; pozitif grup bağımlılığı, bireysel sorumluluk, karşılıklı teşvik edici iletişim, iletişim kurma ve küçük gruplarda çalışma becerisi ve etkili çalışma sürekliliğini sağlamak gibi işbirlikli öğrenme yönteminin ilkelerine sahip olması gerekmektedir (Efe vd., 2008).

Belirtilen temel ilkeleri benimsetebilmek, birlikte çalışma becerisi kazandırmak ve grup kimliği oluşturabilmek için grup süreci öncesinde öğrenciler ile işbirlikli öğrenmeye hazırlık etkinliklerinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Özellikle işbirliği içerisinde çalışmaya aşina olmayan ve bu yöntemi ilk kez kullanacak olan gruplarda ise yöntemin etkili şekilde ilerleyebilmesi için sürecin başında hazırlık etkinliklerinin gerçekleştirilmesi önemli bir yer tutmaktadır. Bu süreçte ise küme amblemi,

tanışma topu, ayna-ayna, ters ayna etkinliği, kör el etkinliği gibi farklı etkinlikler kullanılabilir (Efe vd., 2008).

İşbirlikli öğrenme teknikleri

İşbirlikli öğrenme yönteminin sahip olduğu temel ilkeler doğrultusunda, farklı alanlarda geliştirilen işbirlikli öğrenme tekniklerinin ortaya koyulduğu görülmektedir. Eğitimciler, temel ilkeler doğrultusunda, kendi geliştirebilecekleri birçok etkinliği de öğretim süreçlerinde uygulamaya geçirebilmektedir (Gömleksiz, 1997). Ancak işbirlikli öğrenme yöntemi başlıca üç şekilde yapılandırılabilir.

Formal işbirlikli öğrenme: Öğrenciler bir ders saatinden bir haftaya varabilen sürelerde belirlenen ortak amaç çerçevesinde birlikte çalışmaktadır.

İnformal işbirlikli öğrenme: Öğrenci kümeleri yalnızca bir konu ya da tartışma veya bir ders saati süresinin sonuna kadar devam edecek geçici süreler için kullanılır.

Temel işbirlikli öğrenme: Heterojen yapıda, en azından bir akademik yıl veya küme üyeleri mezun olana kadar devam edecek şekilde oluşturulan uzun süreli gruplardır.

Yukarıda belirtilen temel yapılar çerçevesinde oluşturulmuş, ayrılıp-birleşme, öğrenci takımları başarı grupları, takım-oyun-turnuva, grup araştırması, işbirliği- işbirliği, birlikte öğrenme, renkli kodlanmış işbirlikli kartları ve akademik başarısızlık teknikleri ise sıklıkla kullanılan işbirlikli öğrenme teknikleridir (Efe vd., 2008; Johnson, Johnson & Holubec, 2016).

Eğitim sürecinde kullanılmak üzere belirtilen teknikler arasında eğitimci tarafından seçim yapılırken dikkat edilmesi gereken nokta ise, her tekniğin her ders yapısına ve her konuya uygun olmadığı farkında olarak, ele alınacak ders içeriğine uygun tekniği seçmektir (Efe vd., 2008). İşbirlikli öğrenme teknikleri arasında belirtilen bu farklılık temel olarak gerekli görülmektedir çünkü teknikler birbirini tamamlayan farklı işlev ve bileşenlere sahiptir. Eğitimciler bu farklılığın bilincinde olduklarında belirledikleri çıktı ve hedefler doğrultusunda eğitim yöntemlerini tasarlayabilmektedir. Unutulmamalıdır ki hiçbir teknik belirlenen tüm hedeflere ulaşmada en etkili değildir ve bir derste tüm hedeflere ulaşabilmenin en etkili yolu ise çok boyutlu teknikler ile oluşturulmuş yaklaşımlardır (Kagan, 1990).

İşbirlikli öğrenme yaklaşımının geleneksel öğrenme yaklaşımından farkı

Geliştirilen farklı işbirlikli öğrenme tekniklerinin birbirinden ayrılan bileşenlere sahip olmalarının yanında temel olarak bu öğrenme yöntemi, uygulama basamakları ve uygulama sürecinde eğitimci ve öğrencilerin benimsediği roller açısından geleneksel öğrenme yönteminden ayrılmaktadır.

Geleneksel öğrenme yönteminde de grup çalışmaları kullanılabilir iken bu çalışmaların işbirlikli öğrenme gruplarından farkı Tablo 1' de açık şekilde görülebilmektedir (Bayrakçeken, Doymuş & Doğan, 2015).

Tablo 1. İşbirlikli ve Geleneksel Öğrenme Gruplarının Farklılıkları

İşbirlikli Öğrenme Grupları	Geleneksel Öğrenme Grupları
1. Grup üyeleri arasındaki olumlu bağlılığa dayalıdır.	1. Öğrenciler arasında olumlu bir bağlılık yoktur.
2. Bireysel sorumluluk vardır ve bu durum öğrencilerin birbirini öğrenmeye teşvik etmelerinde etkilidir.	2. Öğrenci gruba karşı değil, kendisine karşı sorumludur.
3. Gruplar öğrencilerin sahip olduğu kişilik özellikleri ve yetenekleri gibi özellikler açısından heterojen yapıda oluşturulur.	3. Oluşturulan gruplarda heterojenlik koşulu aranmaz.
4. Tüm üyelerin liderlik etkinliklerini gerçekleştirebilmeleri için sorumluluklar üyeler arasında paylaşılır.	4. Tek bir başkan seçilir ve çalışma süresince grup lideri görevine devam eder.
5. Grup üyeleri birbirinin öğrenmesinde sorumluluk hissedebilir. Çünkü ortak amaca ulaşmak için üyeler arasında paylaşılmış bireysel sorumluluklar vardır.	5. Grup üyeleri, diğer grup üyelerinin öğrenmeleri konusunda kendilerinde sorumluluk hissetmez.
6. Eğitimci süreç boyunca grupları gözler ve karşılaşılan sorunlar grup üyeleri ile birlikte çözülür.	6. Eğitimci, gözlemci olmaktan ziyade öğretici konumdadır.
7. Planlama çok iyi yapılır, gerekirse gruplar için kılavuzlar hazırlanır.	7. Herhangi bir kılavuz kullanılmaz. Öğrenciler ders notları ile süreç hazırlanırlar.

İşbirlikli öğrenme yönteminin hemşirelik eğitimi için önemi ve gerekliliği

Bilim ve teknolojinin hızla geliştiği günümüzde, kaliteli sağlık hizmeti kavramının bireylerdeki anlamı değişmekte, kaliteli sağlık hizmeti alımına yönelik beklenti ve talepler artmaktadır. Bu beklentiler doğrultusunda, hemşirelik eğitimi sürecinde öğrencilere psikomotor beceriler kadar bütüncül ve empatik bakım verme, işbirliği yapma ve liderlik gibi teknik olmayan becerilerin kazandırılması da büyük öneme sahiptir (Boztepe & Terzioğlu, 2013; Gillespie vd., 2011; Efe vd., 2008; Boztepe & Terzioğlu, 2015). Bu konuda Dünya Sağlık Örgütü, sağlık hizmeti veren profesyoneller arasında işbirliği yapılması ihtiyacını belirtmiş ve 1988'de "birlikte çalışmak için birlikte öğrenme" bildirisini yayınlamıştır (Lapkin, Levett-Jones & Gilligan, 2013).

Geleneksel öğrenme yöntemlerini kullanan hemşirelik eğitiminde teorik ve klinik eğitim öğrencilerin bilgi ve beceri kazanımları sürecinde yeterli görülmemekte ve bu süreç öğrencileri rekabetçi davranışlara yöneltmektedir (Ladyshevsky, 2006). Bu sistem içerisinde yetişen öğrenciler ise birbirleri ve diğer meslek üyeleri ile işbirliği yapabileceğini deneyimlemeden mezun olmaktadır (Titzer, Swenty & Hoehn, 2011). Dolayısıyla çalışma yaşamlarında multidisipliner olarak çalışmaları ve işbirliği yapmaları beklenen mezunlar bu beceriden yoksun olmaları nedeniyle ekip içinde işbirliği yapma konusunda yetersiz kalmaktadır (Masters, Baker & Jodon, 2013). Bu konuda yapılan çalışmalar, ortak amaçları ekip olarak kaliteli sağlık hizmeti vermek olan sağlık profesyonellerinin birbirleri ile bilgi ve becerilerini paylaşabilmeleri beklenirken, klinik alanda hekimin lider olarak görüldüğünü ve hemşirelerin ise hekime bağımlı olarak verilen kararların uygulayıcısı olarak görüldüğünü ortaya koymaktadır (Ardahan, Akçasu & Engin, 2010; Saini vd., 2011).

Hemşirelik eğitiminde işbirlikli öğrenme yönteminin çıktıları

Gerek hemşirelik gerekse diğer sağlık profesyonelleri için gerekliliği ve önemi belirtilen işbirlikli öğrenme yöntemi akademik, sosyal, psikolojik ve ölçme-değerlendirme boyutlarında etkili sonuçlar ortaya koymaktadır. Akademik açıdan öğrencilerin eleştirel düşünme, sözlü iletişim

kurma, öğrenme sorumluluğu alma, bilgilerini üst düzeye çıkarma becerilerini; sosyal açıdan öğrencilerin sosyal etkileşimlerini, sorumluluk alabilme yeteneklerini, liderlik ve işbirliği yapabilme becerilerini; psikolojik açıdan öz saygı gelişimlerini desteklemekte; ölçme ve değerlendirme açısından ise çeşitli değerlendirme tekniklerini içererek öğrenciye anında geri bildirim verebilmeyi sağlamaktadır (Bayrakçeken vd., 2015).

Hemşirelik eğitim programlarında yapılan çalışmalar incelendiğinde, klinik alanlarda (Austria vd., 2013; Khosravani, Manoochehri & Memarian, 2005), simülasyon uygulamalarında (Berndt vd., 2015; McWilliams vd., 2017; Cason vd., 2015; Baghcheghi, Koohestani & Rezaei, 2011; Owen & Ward-Smith, 2014) ve objektif yapılandırılmış klinik sınavlarda (Saunders, Say, Visentin & McCann, 2019) işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak yapılan çalışmaların olduğu ve etkili sonuçların ortaya koyulduğu görülmektedir. Örneğin; Austria, Baraki ve Doig' in (2013) hemşirelik öğrencileri ile klinik ortamda gerçekleştirdiği çalışmada öğrencilerin yeterlilik düzeylerinin artarak klinikte yaşadıkları anksiyete düzeylerinin azaldığı; Khosravani, Manoochehri ve Memarian' ın (2005) çalışmada ise öğrencilerin kritik düşünme becerilerinin geliştiği belirlenmiştir.

İşbirlikli öğrenmenin simülasyon uygulamalarında kullanımına bakıldığında ise Cason ve ark.' nın (2015) araştırmasında nazogastrik tüp uygulama becerisinde uzmanlaşmak amacıyla simülasyon uygulaması içerisinde kullanılan işbirlikli öğrenme yönteminin hemşirelik programlarında psikomotor becerilerin öğretiminde yeni ve etkili bir yöntem olduğu ortaya koyulmuş ve eğitimci başına düşen öğrenci oranını da azalttığı sonucuna varılmıştır. Benzer şekilde Berndt ve ark.'nın (2015) hemşirelik öğrencileri ile işbirlikli sınıf simülasyonu kullanılarak yapılan çalışmada öğrencilerin öğrenme, kritik düşünme ve klinik yargılama becerilerinin arttığı görülmüştür. McWilliams, Malecha, Langford ve Clutter' in (2017) hemşirelik öğrencileri ile haptik intravenöz simülatör kullanılarak gerçekleştirdikleri çalışmada ise, psikomotor beceri gerçekleştirme sürecinde işbirlikli gruplar ile bağımsız öğrenme grupları karşılaştırılmış ve işbirlikli öğrenme grubunda bulunan öğrencilerin psikomotor becerilerinin bağımsız öğrenme grubunda olan öğrencilerden daha yüksek olduğu ortaya koyulmuştur. Ayrıca Owen ve Ward-Smith' in (2014) araştırmasında işbirlikli öğrenmenin öğrencilerin bilgi ve beceri kazanımlarını desteklediği ve takım çalışmasına imkan sağladığı ve Baghcheghi, Koohestani ve Rezaei' nin (2011) çalışmada öğrencilerin iletişim becerilerini pozitif yönde geliştirdiği belirlenmiştir.

Saunders, Say, Visentin ve McCann' ın (2019) çalışmada ise işbirlikli öğrenme yöntemi, lisans hemşirelik eğitimindeki simüle edilmiş klinik ortamlarda öğrencilerin belirli davranış ve becerileri gerçekleştirme kapasitelerinin değerlendirilmesinde kullanılan objektif yapılandırılmış klinik sınavlar kapsamında kullanılmıştır. Çalışma sonucunda öğrencilerin %60.4' ü başka bir öğrenciyle klinik sınav uygulaması yapmaktan memnun olduğunu, %43.3' ü yanında bir partneri olduğu için daha pratik uygulamalarının olduğunu belirtmiştir. Ayrıca gerçekleştirilen işbirlikli uygulamaya yönelik öğrencilerden alınan geribildirimler doğrultusunda işbirlikli uygulama yapmanın, motivasyonu arttırdığı, anksiyeteyi azalttığı,

partnere karşı sorumluluk duygusu oluşturduğu, takım çalışması becerilerini, performanslarını ve iletişim becerilerini geliştirdiği belirlenmiştir.

Uluslararası literatür incelendiğinde işbirlikli öğrenme yönteminin hemşirelik eğitiminde kullanımını destekleyen güncel olan başka çalışmalara da ulaşılabilmekte (Yang, Jiang, Nie & Tang, 2018; Dembilio-Villar, González-Chordá, Cervera-Gascch & Mena-Tudela, 2018; Hasanpour-Dehkordi & Solati, 2016; Rivaz, Momennasab & Shokrollahi, 2015; El-Sayed & Mousa, 2015; Lin, 2013), ancak ulusal literatürde bu konuda oldukça sınırlı sayıda çalışmanın bulunduğu göze çarpmaktadır (Basak & Yıldız, 2014; Filiz & Dikmen, 2017).

Ulusal düzeyde yapılan çalışmalar incelendiğinde, Başak ve Yıldız (2014) tarafından yarı deneysel desende son sınıf hemşirelik öğrencileri ile ilaç dozu hesaplama becerileri ile ilgili yapılan çalışmada geleneksel öğrenme yönteminin ilaç dozu hesaplama becerilerinin gelişiminde işbirlikli öğrenme yöntemine göre daha etkili olduğu ortaya konulmuştur. Filiz ve Dikmen (2017) tarafından yapılan derleme çalışması ise işbirlikli öğrenme tekniklerinden biri olan ayrılıp-birleşme tekniği ile ilgili farkındalık kazandırmak amacıyla taşımaktadır. Bu doğrultuda genel olarak işbirlikli öğrenme yöntemi, hemşirelik için önemi ve yöntem ile ilgili yapılan çalışmaların ortaya koyduğu sonuçları ele alan bu derleme çalışmasının literatüre önemli katkılar sunacağı düşünülmektedir.

Sonuç ve Öneriler

İşbirlikli öğrenme, öğrencilerin dahil oldukları grubun ortak amaçları doğrultusunda öğrenme sürecinde aktif rol aldıkları yaklaşımı tanımlamaktadır. Birçok yönden geleneksel öğrenme yönteminden ayrılan bu süreçte eğitimci-öğrenci arasındaki etkileşimin yanı sıra öğrenci-öğrenci arasındaki etkileşim de büyük öneme sahiptir. Öğrenme sürecine aktif katılıma imkan sağlayarak dolayısıyla bu öğrenme yöntemi öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlarda bilgi ve beceri kazanımı açısından etkili sonuçlar ortaya koymaktadır.

Güncel ve etkili bir yöntem olan işbirlikli öğrenme yönteminin hemşirelik eğitimine dahil edilmesi ile verilen eğitimin kalitesinde ve öğrencilerin eğitim sürecinde yaşadıkları anksiyetelerinin azalarak kendilerinden beklenen hedefleri gerçekleştirebilme düzeylerinde artış görülebilir. Uzun vadede ise bilgi, mesleki beceri ve sosyal beceriler açısından donanımlı hemşirelerin mezun edilmesi ile sağlık bakım hizmetlerinin kalitesinde artıştan söz edilebilir.

Alana Katkı

Hemşirelik eğitiminde kullanımı etkili sonuçlar ortaya koyan ve yenilikçi bir öğrenme yaklaşımı olan işbirlikli öğrenmenin eğitim sürecine dahil edilmesi, sağlık iş gücünün önemli ve büyük bir bölümünü oluşturan profesyonel hemşirelerin yetiştirilmesine önemli katkılar sağlayacaktır. Ayrıca bilgi, psikomotor beceri, profesyonel tutum ve işbirliği yapabilme, etkili iletişim kurma gibi teknik olmayan beceriler açısından donanımlı şekilde yetiştirilmiş hemşireler, multidisipliner anlayışla sağlık bakım ekibinin etkin bir üyesi olarak verilen hemşirelik bakımının kalitesini arttıracaktır.

Çıkar Çatışması

Bu makalede herhangi bir nakdi/aynı yardım alınmamıştır. Herhangi bir kişi ve/veya kurum ile ilgili çıkar çatışması yoktur.

Kaynaklar

- Ardahan, M., Akçasu, B., & Engin, E. (2010). Professional collaboration in students of medicine faculty and school of nursing. *Nurse education today*, 30(4), 350-354.
- Ansoy, B. (2011). İşbirlikli öğrenme yönteminin ÖTBB ve TOT tekniklerinin 6. Sınıf öğrencilerinin matematik dersi "İstatistik ve olasılık" konusunda akademik başarı, kalıcılık ve sosyal beceri düzeylerine etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Astra, I., Wahyuni, C., & Nasbey, H. (2015). Improvement of learning process and learning outcomes in physics learning by using collaborative learning model of group investigation at high school. *Journal of Education and Practice*, 6(11), 75-79.
- Austria, M. J., Baraki, K., & Doig, A. K. (2013). Collaborative learning using nursing student dyads in the clinical setting. *International Journal of Nursing Education Scholarship*, 10(1), 73-80.
- Baghcheghi, N., Koohestani, H. R., & Rezaei, K. (2011). A comparison of the cooperative and traditional methods in theory classes on nursing students' communication skills with patients at clinical settings. *Nurse Education Today*, 31(8), 877-882.
- Basak, T., & Yıldız, D. (2014). Comparison of the effects of cooperative learning and traditional learning methods on the improvement of drug-dose calculation skills of nursing students undergoing internships. *Health Education Journal*, 73(3), 341-350.
- Bayrakçeken, S., Doymuş, K., & Doğan, A. (2015). İşbirlikli öğrenme modeli ve uygulanması. Ankara: Pegem Akademi.
- Berndt, J., Dinndorf-Hogenson, G., Herheim, R., Hoover, C., Lang, N., Neuwirth, J., & Tollefson, B. (2015). Collaborative classroom simulation (CCS): An innovative pedagogy using simulation in nursing education. *Nursing Education Perspectives*, 36(6), 401-402.
- Boztepe, H., & Terzioğlu, F. (2013). Hemşirelik eğitiminde beceri değerlendirme. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 16(1), 57-64.
- Boztepe, H., & Terzioğlu, F. (2015). Sağlık eğitiminde meslekler arası eğitim. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 18(3), 222-228.
- Cason, M. L., Gilbert, G. E., Schmoll, H. H., Dolinar, S. M., Anderson, J., Nickles, B. M., ... & Schaefer, J. J. (2015). Cooperative learning using simulation to achieve mastery of nasogastric tube insertion. *Journal of Nursing Education*, 54(3), 547-551.
- Dembilio-Villar, T., González-Chordá, V. M., Cervera-Gascch, Á., & Mena-Tudela, D. (2018). Cooperative learning and hand disinfection in nursing students. *Investigación y Educación en Enfermería*, 36(2), 89-100.
- Efe, R., Hevedanlı, M., Ketani, Ş., Çakmak, Ö., & Efe, H.A. (2008). İşbirlikli öğrenme teori ve uygulama 1. Basım. Ankara: Eflatun Yayınevi.
- El-Sayed, A. S. Z., Mousa, M. A. E. G. A. (2015). The Impact of Cooperative Learning in Teaching Communication Skills for Psychiatric Nursing Students. *The Eurasia Proceedings of Educational & Social Sciences*, 3, 74-77.
- Filiz, N.Y., & Dikmen, Y. (2017). Hemşirelik eğitiminde aktif öğrenme yöntemlerinin kullanımı: Jigsaw tekniği. *Journal of Human Rhythm*, 3(3), 145-150.
- Gillespie, B. M., Polit, D. F., Hamlin, L., & Chaboyer, W. (2012). Developing a model of competence in the operating theatre: Psychometric validation of the Perceived Perioperative Competence Scale-Revised. *International Journal of Nursing Studies*, 49(1), 90-101.
- Glaserfeld, E. V. (1995). A constructivist approach to teaching. In: Steffe L. P. & Gale J.(eds.) *Constructivism in education*. Erlbaum, Hillsdale: 3-15. Available at <http://www.vonglaserfeld.com/172>
- Goldsmith, M., Stewart, L., & Ferguson, L. (2006). Peer learning partnership : An innovative strategy to enhance skill acquisition in nursing students. *Nurse Education Today*, 26, 123-130.
- Gömlüksiz, M. (1997). Kubaşık öğrenme: Temel eğitim dördüncü sınıf öğrencilerinin matematik başarıları ve arkadaşlık ilişkileri üzerine deneysel bir çalışma (1. Basım). Adana: Baki Kitabevi.
- Hasanpour-Dehkordi, A., & Solati, K. (2016). The efficacy of three learning methods collaborative, context-based learning and traditional, on learning, attitude and behaviour of undergraduate nursing students:

- integrating theory and practice. *Journal of clinical and diagnostic research: JCDR*, 10(4), VC01.
- Johnson, D. W., Johnson, R. T., & Smith, K. A. (2014). Cooperative learning: Improving university instruction by basing practice on validated theory. *Journal on Excellence in University Teaching*, 25(4), 1-26.
- Johnson, D. W., Johnson, R.T., & Holubec, E. J. (2016). İşbirlikli öğrenme el kitabı (1. Baskı). Kocabaş, A. (Ed.). Ankara: Pegem Akademi.
- Kagan, S. (1989). The structural approach to cooperative learning. *Educational Leadership*, 47(4), 12-15.
- Khosravani, S., Manoochehri, H., & Memarian, R. (2005). Developing critical thinking skills in nursing students by group dynamics. *The Internet Journal of Advanced Nursing Practice*, 7(2), 1-14.
- Ladyshevsky, R. K. (2006). Building cooperation in peer coaching relationships: Understanding the relationships between reward structure, learner preparedness, coaching skill and learner engagement. *Physiotherapy*, 92(1), 4-10.
- Lapkin, S., Levett-Jones, T., & Gilligan, C. A. (2013). Systematic review of the effectiveness of interprofessional education in health professional programs. *Nurse Education Today*, 22(2), 90-102.
- Lin, Z. C. (2013). Comparison of technology-based cooperative learning with technology-based individual learning in enhancing fundamental nursing proficiency. *Nurse Education Today*, 33(5), 546-551.
- Lunenburg, F. C. (2011). Critical thinking and constructivism techniques for improving student achievement. *National Forum of Teacher Education Journal*, 21(3), 1-9.
- Masters, C., Baker, V. O., & Jodon, H. (2013). Multidisciplinary, team-based learning: The simulated interdisciplinary to multidisciplinary progressive-level education (SIMPLE©) approach. *Clinical Simulation in Nursing*, 9(5), 171-178.
- McWilliams, L. A., Malecha, A., Langford, R., & Clutter, P. (2017). Comparisons of cooperative-based versus independent learning while using a Haptic Intravenous Simulator. *Clinical Simulation in Nursing*, 13(4), 154-160.
- Meral, E., & Şimşek, U. (2014). Sosyal bilgiler dersinde işbirlikli öğrenme yöntemlerinin 6. Sınıf öğrencilerinin akademik başarılarına etkisi. *Bilgisayar ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 134-151.
- Norman, J. (2012). Systematic review of the literature on simulation in nursing education. *ABNF Journal*, 23(2), 24-28.
- Owen, A. M., & Ward-Smith, P. (2014). Collaborative learning in nursing simulation: near-peer teaching using standardized patients. *Journal of Nursing Education*, 53(3), 170-173.
- Rivaz, M., Momennasab, M., & Shokrollahi, P. (2015). Effect of collaborative testing on learning and retention of course content in nursing students. *Journal of Advances in Medical Education & Professionalism*, 3(4), 178-182.
- Robinson, B. K., & Dearmon, V. (2013). Evidence-based nursing education: Effective use of instructional design and simulated learning environments to enhance knowledge transfer in undergraduate nursing students. *Journal of Professional Nursing*, 29(4), 203-209.
- Saini, B., Shah, S., Kearey, P., Bosnic-Anticevich, S., Grootjans, J., & Armour, C. (2011). An interprofessional learning module on asthma health promotion. *American Journal of Pharmaceutical Education*, 75(2), 30-36.
- Sarfo, F., & Elen, J. (2011). Investigating the impact of positive resource interdependence and individual accountability on students' academic performance in cooperative learning. *Electronic Journal of Research in Educational Psychology*, 9(1), 73-94.
- Saunders, A., Say, R., Visentin, D., & McCann, D. (2019). Evaluation of a collaborative testing approach to objective structured clinical examination (OSCE) in undergraduate nurse education: A survey study. *Nurse Education in Practice*, 35(2), 111-116.
- Şimşek, Ü. (2005). İşbirlikçi öğrenme yönteminin fen bilgisi dersinin akademik başarı ve tutumuna etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Titzer, J. L., Swenty, C. F., & Hoehn, W. G. (2012). An interprofessional simulation promoting collaboration and problem solving among nursing and allied health professional students. *Clinical Simulation in Nursing*, 8(8), e325-e333.
- Topping, K. J. (2005). Trends in peer learning. *Educational Psychology*, 25(6), 631-645.
- Türk Dil Kurumu. Erişim tarihi: Kasım 2017. Erişim adresi: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5a02c36057a055.00766169.
- Van Der Vleuten, C. P. M., & Schuwirth, L. W. T. (2005). Assessing professional competence: From methods to programmes. *Journal of Medical Education*, 39(3), 309-317.
- Yang, L., Jiang, D., Nie, H., & Tang, S. (2018). Research on the effect of cooperative learning model on nursing skills of practice nurses and standardized training of newly-recruited nurses. *Biomedical Research*, 29(9), 1788-1791.